Aika 07.12.2026, klo 10:00

Paikka Linnasmäen opisto

Käsiteltävät asiat

§ 15 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

§ 16 Pöytäkirjantarkastajien valitseminen

§ 17 Äänten laskijain valitseminen

§ 18 Ajankohtainen katsaus maakuntavaltuustolle

§ 19 Maakuntavaltuuston jäsenmuutokset

§ 20 Lausunto koskien arviointikertomuksessa 2025 esitettyjä toimenpiteitä

§ 21 Talousarvio 2027 ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma

§ 22 Maakunnan tila syksy 2026 -katsaus

§ 23 Luettelo toimivallan siirtämispäätöksistä 2025

§ 24 Sidonnaisuusilmoitukset ja sidonnaisuusrekisteri 2026

§ 25 Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet 2026

§ 26 Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet

§ 27 Valtuutetun kyselyt

Osallistujat

Aliisa Wahlsten, puheenjohtaja
Kaija Hartiala, 1. varapuheenjohtaja
Laura Lähteenmäki-Ojala, 2. varapuheenjohtaja
Sara Koiranen, 3. varapuheenjohtaja
Petra Määttänen, sihteeri
maakuntavaltuuston jäsenet

§ 15
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liitteet

1 Maakuntavaltuuston jäsenluettelo kunnittain 2026

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 80 §:n mukaan esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset maakuntavaltuuston päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, elleivät erityiset syyt ole esteenä.

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 86 §:n mukaan läsnä olevat valtuutetut ja varavaltuutetut todetaan sähköisesti tai nimenhuudolla, joka toimitetaan jäsenkunnittain aakkosjärjestyksessä.

Todettuaan läsnä olevat valtuutetut puheenjohtaja toteaa esteen ilmoittaneet valtuutetut ja läsnä olevat varavaltuutetut sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen. Kokous on päätösvaltainen, jos vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä, ellei laissa ole muuta säädetty. Maakuntavaltuuston kokonaisjäsenmäärä on 106 jäsentä, jolloin vähintään 2/3 valtuutetuista on 71 jäsentä, joka on päätösvaltaisuuden ehto. (Kuntalaki § 103). Mikäli puheenjohtaja toteaa maakuntavaltuuston menettäneen päätösvaltaisuuden, hänen on keskeytettävä tai lopetettava kokous.

Ehdotus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Hyväksytään kokouksen käsittelyjärjestykseksi jäsenille toimitettu esityslista.

§ 16
Pöytäkirjantarkastajien valitseminen

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 97 §:n mukaan maakuntavaltuusto valitsee jokaisessa kokouksessa kaksi valtuutettua tarkastamaan kokouksesta laaditun pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirjaa ei tarkasteta kokouksessa.

Viime maakuntavaltuuston pöytäkirjantarkastajina toimivat Kansallisen Kokoomuksen ja Suomen Keskustan valtuutetut. Vuorossa ovat Vihreän liiton ja Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuutetut

Pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti.

Ehdotus

Maakuntavaltuusto valitsee kaksi valtuutettua tarkastamaan kokouksen pöytäkirjan.

§ 17
Äänten laskijain valitseminen

Mahdollisia muita kuin suhteellisia vaaleja ja äänestyksiä varten valitaan ääntenlaskijat.

Viime maakuntavaltuuston ääntenlaskijoina toimivat Kansallisen Kokoomuksen ja Suomen Keskustan valtuutetut. Vuorossa ovat Vasemmistoliiton ja Ruotsalaisen kansanpuolueen valtuutetut.

Ehdotus

Maakuntavaltuusto valitsee vähintään kaksi jäsentään ääntenlaskijoiksi.

§ 18
Ajankohtainen katsaus maakuntavaltuustolle

VSLDno-2026-450

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 191

Maakuntavaltuustossa pidetään ajankohtainen katsaus. Ajankohtaisen katsauksen pitää Business Turun operatiivinen johtaja Linda Fröberg-Niemi.

Valmistelija/lisätiedot
Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Maakuntahallitus päättää, että maakuntavaltuuston kokouksessa 7.12.2026 ajankohtaisen katsauksen pitää Business Turun operatiivinen johtaja Linda Fröberg-Niemi.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuuston ajankohtaisen katsauksen pitää Business Turun operatiivinen johtaja Linda Fröberg-Niemi.

§ 19
Maakuntavaltuuston jäsenmuutokset

VSLDno-2026-383

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 188

Elina Hiltunen on pyytänyt eroa Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen, hankerahoitusjaoston ja maakuntavaltuuston jäsenyydestä.

Varsinais-Suomen Kokoomuksen piirihallitus on esittänyt Elina Hiltusen tilalle hankerahoitusjaoston sekä maakuntahallituksen varsinaiseksi jäseneksi Janika Takataloa. Marjukka Karttunen jatkaa henkilökohtaisena varajäsenenä.

Turun kaupunginhallitus on kokouksessaan 2.11.2026 § 355 käsitellyt Elina Hiltusen eroa Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäsenyydestä. Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen, jonka mukaan kaupunginvaltuusto myöntää Elina Hiltuselle eron Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja valitsee Jimi Mahosen hänen tilalleen Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäseneksi. Jimi Mahosen tilalle ei valita uutta varajäsentä. Päätös tehdään päätöksentekopäivästä jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Varsinais-Suomen liiton perussopimuksen 12 §:n 1 momentin mukaan maakuntavaltuusto valitsee maakuntahallituksen toimikauttaan vastaavaksi ajaksi.

Valmistelijat/lisätiedot
Petra Määttänen, hallintojohtaja
Sanna Reuna, hallinnon assistentti
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Maakuntahallitus päättää

1. merkitä tiedoksi Turun kaupunginhallituksen 2.11.2026 § 355 päätöksen, jonka mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle Elina Hiltusen eron myöntämistä Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja Jimi Mahosen valitsemista hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi,
2. esittää maakuntavaltuustolle, että se myöntää Elina Hiltuselle eron Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen jäsenyydestä,
3. esittää maakuntavaltuustolle, että se valitsee Elina Hiltusen tilalle maakuntahallituksen jäseneksi Janika Takatalon jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Marjukka Karttunen jatkaa henkilökohtaisena varajäsenenä,
4. myöntää Elina Hiltuselle eron hankerahoitusjaoston jäsenyydestä ja valitsee hänen tilalleen Janika Takatalon jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Päätös
Ehdotus hyväksyttiin

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuusto päättää
1. merkitä tiedoksi Elina Hiltusen eron Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston jäsenen tehtävästä ja Jimi Mahosen valitsemisesta hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi,
2. myöntää Elina Hiltuselle eron Varsinais-Suomen liiton maakuntahallituksen jäsenyydestä,
3. valita Elina Hiltusen tilalle maakuntahallituksen jäseneksi Janika Takatalon jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Marjukka Karttunen jatkaa henkilökohtaisena varajäsenenä

§ 20
Lausunto koskien arviointikertomuksessa 2025 esitettyjä toimenpiteitä

VSLDno-2025-522

Liitteet

1 Arviointikertomus vuodelta 2025
2 Utvärderingsberättelsen för år 2025

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 176

Lausunto koskien arviointikertomuksessa 2025 esitettyjä toimenpiteitä

Kuntalain 121 § mukaan "Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimienpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta".

Maakuntahallitus antaa arviointikertomuksesta 2025 (mv 8.6.2026 § 9) lausuntonsa ja se viedään tiedoksi maakuntavaltuustolle.

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan arvioinut Varsinais-Suomen liiton talouden, toiminnan ja tavoitteiden toteutumista vuonna 2025. Tarkastuslautakunnan arviointikertomus perustuu kuntalakiin ja tarkastuslautakunnan tarkastussuunnitelmaan ja käytettävissä oleviin dokumentteihin.

Yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että vuosi 2025 oli Varsinais-Suomen liitolle kokonaisuutena vahva ja tuloksellinen. Haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta liitto saavutti strategiset tavoitteensa pääosin hyvin ja edisti maakunnan elinvoimaa, saavutettavuutta ja kestävää kehitystä johdonmukaisesti. Toiminta oli suunnitelmallista, verkostomaista ja reagoi toimintaympäristön muutoksiin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous
Liiton talous toteutui selvästi talousarviota paremmin. Tulosparannus johtui pääosin henkilöstökulujen alittumisesta täyttämättömien virkojen vuoksi sekä hallinnon kustannustehokkuudesta. Oma pääoma vahvistui ja maksuvalmius parani. Tarkastuslautakunta toteaa, että talous oli vakaassa hallinnassa ja liitto käytti voimavaransa tarkoituksenmukaisesti.

Aluekehittäminen
Aluekehittämisen kokonaisuus eteni poikkeuksellisen hyvin. Laajassa vuorovaikutuksessa valmisteltiin ja hyväksyttiin:
• maakuntastrategia 2040+
• maakuntaohjelma 2026–2029
• älykkään erikoistumisen strategian päivitys

Rahoitusta kohdennettiin strategisiin painopisteisiin. Kaikki kansallinen AKKE-rahoitus sidottiin, Vakka-Suomen rakennemuutokseen saatiin 1,5 miljoonaa euroa ja EU-rahoitusta hyödynnettiin aktiivisesti. Central Baltic -ohjelman toimeenpano eteni suunnitellusti, ja kansainvälinen vaikuttaminen vahvistui.

Maankäyttö ja ympäristö
Maankäytön ja ympäristön tehtävät etenivät suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti. Vaihemaakuntakaavan valmistelu eteni vireille kuulutuksesta luonnosvaiheeseen. Liikennejärjestelmäsuunnitelma hyväksyttiin aikataulussa, ja merialuesuunnittelussa valmistuivat merkittävät selvitykset huoltovarmuudesta ja aluetaloudellisista vaikutuksista. Vuorovaikutus oli laajaa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Valonia tuki kuntia ilmasto-, energia- ja ympäristöteemoissa laajalla palveluvalikoimalla. Tarkastuslautakunta pitää Valonian toimintaa vaikuttavana ja kuntien tarpeisiin vastaavana.

Edunvalvonta ja kuntapalvelut
Edunvalvonnassa saavutettiin useita maakunnan kannalta merkittäviä tuloksia. Länsiradan ensimmäinen vaihe eteni, Saaristomeri-ohjelmaan saatiin lisäresursseja, alueellisen junaliikenteen valmistelu jatkui ja MAL-rahoitus turvattiin. Kuntayhteistyö vahvistui uusien verkostojen ja toimintamallien kautta. Viestinnän kokonaisuudistus lisäsi liiton näkyvyyttä ja paransi tiedon saavutettavuutta.

Johtopäätökset
Tarkastuslautakunta katsoo, että Varsinais-Suomen liiton toiminta vuonna 2025 oli tavoitteellista, vaikuttavaa ja taloudellisesti hallittua. Liitto vahvisti rooliaan maakunnan kehittäjänä ja kuntien kumppanina.

Jatkossa lautakunta korostaa erityisesti:
• henkilöstön jaksamisen ja osaamisen varmistamista
• ulkoisen rahoituksen aktiivista hyödyntämistä muuttuvissa ja haastavissa olosuhteissa
• strategisten painopisteiden pitkäjänteistä toimeenpanoa
• yhteistyön syventämistä hyvinvointialueen kanssa, erityisesti liikennesuunnittelussa

Näillä edellytyksillä liitto kykenee jatkossakin edistämään Varsinais-Suomen elinvoimaa, saavutettavuutta ja kestävää kehitystä.

Yksityiskohtaisemmassa tavoitteiden ja toiminnan tarkastelussa tarkastuslautakunta teki liiton toiminnasta huomioita ja ehdotuksia. Tarkastuslautakunnan esittämät huomiot on merkitty kursiivilla.

Yhteistyön vahvistaminen hyvinvointialueen kanssa
Lautakunta korostaa tarvetta syventää yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) kanssa erityisesti liikennejärjestelmäsuunnittelussa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen keskittyessä on välttämätöntä varmistaa, että liikenneyhteydet tukevat palvelujen saavutettavuutta koko maakunnassa, sekä asiakkaiden että henkilöstön näkökulmasta. Maakuntaliiton tulee ottaa aktiivinen ja koordinoiva rooli sote-palvelujen saavutettavuuden ja liikennejärjestelmän yhteensovittamisessa.

Tarkastuslautakunnan suosituksen mukaisesti Varsinais-Suomen liitto on vuoden 2026 aikana vahvistanut yhteistyötä Varhan kanssa erityisesti liikennejärjestelmätyössä.

Varsinais-Suomen liiton ja Varhan edustajat tapasivat tammikuussa palveluverkon suunnitteluun ja liikenteeseen liittyvissä kysymyksissä. Keväällä Varha kutsuttiin mukaan sekä koko maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman seurantaryhmään että Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmäryhmään, ja Varha on nimennyt ryhmiin edustajansa. Tavoitteena on ottaa hyvinvointialueen näkökulmat aiempaa järjestelmällisemmin huomioon liikennejärjestelmätyössä sekä vahvistaa molemminpuolista tiedonvaihtoa. Varsinais-Suomen liitto on puolestaan osallistunut Varhan säännöllisesti kokoontuvaan Tilat ja asuminen -yhdyspintatyöryhmään, jossa liikenne on tänä vuonna ollut yhtenä painopisteenä.

Kevään aikana yhteistyö konkretisoitui Varhan palveluverkon liikenteellisen saavutettavuuden tarkastelussa. Varsinais-Suomen liitto kokosi palveluverkkosuunnittelun tueksi alueen joukkoliikennetoimijoita ja edisti tiedonvaihtoa. Työssä tunnistettiin tarve sovittaa palveluverkon muutoksia ja liikennepalvelujen suunnittelua yhteen riittävän varhaisessa vaiheessa, koska joukkoliikenteen pitkät sopimuskaudet rajoittavat mahdollisuuksia tehdä nopeita muutoksia palveluverkon muuttuessa. Palveluverkkoa koskevan valmistelun luottamuksellisuus ennen poliittista päätöksentekoa asettaa kuitenkin haasteita liikennejärjestelmän ja liikennepalvelujen suunnittelun ennakoivalle yhteensovittamiselle.

Lisäksi alueen joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset eli Föli, Traficom ja Paikku /Salon liikennepalvelut sekä Varha, Kela ja Varsinais-Suomen liitto ovat keskustelleet sote- ja Kela-kuljetusten sekä joukkoliikenteen tehokkaammasta yhteensovittamisesta. Yhteistyön tuloksena on tähän mennessä Varhan johdolla laadittu alustava Varsinais-Suomen julkisesti rahoitetun henkilöliikenteen ohjauskonsepti, joka esitellään kunkin organisaation johdolle jatkovalmistelusta ja mahdolliseen pilottiin etenemisestä päättämiseksi. Pohjois-Suomessa on käynnissä samaan aihepiiriin liittyvä LVM:n tietopilottihanke, jonka tuloksia seurataan myös Varsinais-Suomessa.

Varsinais-Suomen liitto jatkaa aktiivista koordinoivaa roolia yhteistyössä ja vahvistaa Varhan palveluverkkosuunnittelun kytkentää maakunnalliseen ja Turun MAL-kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyöhön. Tavoitteena on, että palveluverkon saavutettavuus sekä asiakkaiden ja henkilöstön liikkumistarpeet voidaan huomioida mahdollisimman ennakoivasti liikennejärjestelmän ja liikennepalvelujen suunnittelussa.

Lisäksi liitto tiivistää hyvinvointialueen kanssa tehtävää edunvalvontayhteistyötä, säännönmukaisella tiedonvaihdolla ja yhteisillä päättäjätapaamisilla. Liitto myös koordinoi ja valmistelee Varsinais-Suomen kuntajohtajakokousta, jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyön rajapintojen vahvistaminen.

Sektoreiden välisen integraation vahvistaminen

Aluesuunnittelun, liikenteen, elinkeinojen ja ympäristöteemojen yhteensovittaminen on jo

vahvaa, mutta sote-palvelujen näkökulma tulee integroida systemaattisemmin osaksi suunnittelua.

Varsinais-Suomen liiton aluekehittäminen on lähtökohtaisesti monialaista asiantuntijatyötä. Maakuntastrategian valmistelua ja toimeenpanoa tehdään laajassa kumppanuusverkostossa. Varsinais-Suomen kehittäjäfoorumin kautta tavoitamme noin 20 kumppanuusverkostoa, joissa on monenlaisia toimijoita. Tähän kumppanuustyöhön on osallistunut ja osallistuu myös sosiaali- ja terveyssektorin toimijoita sekä järjestöjä. Esimerkiksi maakunnan yhteistyöryhmässä ja sen alaisessa järjestöjaostossa sote -järjestöt ovat aktiivisia. Lisäksi edistämme opiskelijoiden hyvinvointia ja työllistymismahdollisuuksia sekä nostamme esille saaristo- ja maaseutualueiden palveluiden turvaamisen tärkeyttä. Näissä keskiössä ovat elinkeino-, koulutus- ja maaseutujaosto sekä saaristotoimikunta.

Maakuntastrategian 2040 + tavoitteissa väestön hyvinvointi ja osallisuus sekä sektoreiden välinen yhteistyö korostuvat, mikä luo hyvän pohjan vahvistaa entisestään yhteistyötä sosiaali- ja terveyssektorin kanssa.

Vuorovaikutuksen ja tiedon avoimuuden jatkokehittäminen
Uudet tietomallipohjaiset työkalut ovat lisänneet läpinäkyvyyttä. Lautakunta kannustaa jatkamaan kehitystyötä, jotta kuntien, asukkaiden ja sidosryhmien osallistuminen vahvistuu entisestään.

Varsinais-Suomen liitossa tehtävä laaja sidosryhmätyö sekä monipuolinen osallistumis- ja vuorovaikutustyö lisää sekä lakisääteisen että muun toiminnan läpinäkyvyyttä ja samalla myös toiminnan vaikuttavuutta. Käyttöön otetut, erityisesti karttapohjaiset palvelut ja alustat, ovat parantaneet ja helpottaneet tiedon jakamista, kohdentamista ja löytämistä. Tavoitteena on jatkaa näiden ja vastaavien työkalujen hyödyntämistä ja kehittää niitä edelleen toiminnan tueksi.

Valmistelija/lisätietoja
Petra Määttänen, hallintojohtaja
Sanna Reuna, hallinnon assistentti
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus
Maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle edellä kuvatun lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus 2025 antaa aihetta.

Päätös
Ehdotus hyväksyttiin

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee lausunnon koskien arviointikertomuksessa 2025 esitettyjä toimenpiteitä tiedoksi.

§ 21
Talousarvio 2027 ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma

VSLDno-2026-273

Liitteet

1 Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2027–2029
2 Kuntien esitykset talousarvio 2027 ja taloussuunnitelmaluonnos 2027-2029

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 173

Maakuntahallitus 24.8.2026 ja 21.9.2026 on käsitellyt alustavan talousarvion ja taloussuunnitelmaluonnoksen sekä varaa jäsenkunnille mahdollisuuden esityksien tekemiseen kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi.

Varsinais-Suomen liiton perussopimuksen 20 § mukaan: "Taloussuunnitelmaa valmisteltaessa jäsenkunnille on varattava tilaisuus esityksen tekemiseen kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi. Talousarvio ja -suunnitelma tulee käyttötalouden osalta eritellä tehtävittäin ja investointien osalta hankkeittain."

Vuoden 2027 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan on tehty varaus Turun kaupungin kanssa tehtävään markkinointiyhteistyöhön liittyen. Turun lentoaseman yhteyksien kehittäminen ja niiden täysimittainen hyödyntäminen edellyttävät aktiivisia markkinointitoimia sekä määräaikaista taloudellista panostusta.

Valmistellussa markkinointiyhteistyömallissa Turun kaupunki vastaa markkinoinnin käytännön toteuttamisesta ja mahdollisista palveluntuottajasopimuksista. Varsinais-Suomen liiton roolina olisi tähän tarkoitukseen osoitetun rahoituksen kokoaminen alueen kunnilta maksuosuuksina. Yhteistyösopimukseen perustuvia kustannuksia ei ole tarkoitus kattaa liiton nykyisiin tehtäviin osoitetuista kuntien maksuosuuksista, vaan maksuosuuksiin vuosittain tehtävällä korotuksella.

Markkinointiyhteistyön kustannuksiksi arvioidaan noin 1,3 miljoonaa euroa kolmen vuoden sopimuskaudella. Ensimmäisen vuoden rahoitus on arviolta 300 000 euroa, vuonna 2028 summa olisi 400 000 euroa ja vuonna 2029 summa olisi 600 000 euroa.

Kuntien esitykset sekä lopullinen talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys käsitellään maakuntahallituksessa 16.11.2026 ja viedään 7.12.2026 maakuntavaltuuston päätettäväksi. Varsinais-Suomen liiton yhteistyökomitea käsitteli talousarvion ja toimintasuunnitelmaluonnoksen kokouksessaan 2.11.2026.

Maakuntavaltuusto on vahvistanut vuoden 2025 tilikauden tulokseksi 60 280 euroa ylijäämää ja vuoden 2026 arvioiduksi alijäämäksi yhteensä 100 633 euroa. Nykyisillä toimintatuotoilla vuodesta 2027 arvioidaan tulevan alijäämäinen 130 462 euroa. Alijäämä suunnitellaan katettavaksi edellisten tilikausien ylijäämätililtä.

Liiton toimintatuotot koostuvat pääosin kuntien maksuosuuksista yhteensä 3 899 900 euroa. Talousarviossa on lisäksi varauduttu 300 000 euron markkinointiyhteistyöhön jäsenkuntien kanssa. Mikäli yhteistyösopimus toteutuu, jäsenkunnilta laskutettava kokonaismäärä olisi yhteensä 4 199 900 euroa. Markkinointiyhteistyöhön liittyvä 300 000 euron maksuosuus laskutetaan erikseen yhteistyösopimuksen tekemisen jälkeen.

Jäsenkunnille varattuun mahdollisuuteen tehdä esityksiä kuntayhtymän toiminnan kehittämiseksi vastasi määräaikaan mennessä 15 kuntaa.

Valmistelija/lisätiedot
Petra Määttänen, hallintojohtaja
Elena Pekonen, talouspäällikkö
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus
Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että

1. maakuntavaltuusto hyväksyy Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029.
2. talousarvion 2027 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden
3. maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2027 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

Päätös
Ehdotus hyväksyttiin

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntavaltuusto päättää, että

1. maakuntavaltuusto hyväksyy Varsinais-Suomen liiton talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2027–2029.
2. talousarvion 2027 tuloslaskelmassa tilikauden tulos on nettositova maakuntavaltuustoon nähden
3. maakuntahallitus vahvistaa myöhemmin vuoden 2027 talousarvion käyttötalousosan käyttösuunnitelman.

§ 22
Maakunnan tila syksy 2026 -katsaus

VSLDno-2026-449

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 192

Varsinais-Suomen liitossa laaditaan kaksi kertaa vuodessa katsaus maakunnan viimeaikaisesta kehityksestä. Syksyn 2026 katsauksessa analysoidaan tuoreita T&K-toiminnan tilastoja sekä pureudutaan viimeaikaiseen väestö- ja työllisyyskehitykseen. Katsauksen ympäristöosiossa tarkastellaan liikenteen päästöjen sekä henkilöautojen käyttövoimaosuuksien kehityksiä.

Valmistelija/lisätiedot
Antti Vasanen, tietopalvelupäällikkö
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus
Maakuntahallitus päättää, että katsaus esitellään maakuntavaltuustolle.

Päätös
Ehdotus hyväksyttiin

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026.

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee Maakunnan tila syksy 2026 -katsauksen tiedoksi.

§ 23
Luettelo toimivallan siirtämispäätöksistä 2025

VSLDno-2026-448

Liitteet

1 Siirtämispäätökset 2025
2 Siirtämispäätökset 20.8.1993 alkaen

Maakuntahallitus 16.11.2026 § 193

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 2 §:n mukaan toimivallan siirtämispäätöksistä on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa. Luettelo annetaan tiedoksi maakuntavaltuustolle vuosittain syyskokouksessa. Luetteloa koskevat maakuntahallituksen ja maakuntajohtajan päätökset ovat nähtävinä verkkosivulla varsinais-suomi.fi.

Luettelo toimivallan siirtämispäätöksistä 20.8.1993 alkaen on nähtävänä kokouksessa.

Valmistelija/lisätietoja
Petra Määttänen, hallintojohtaja
Sanna Reuna, hallinnon assistentti
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus
Maakuntahallitus päättää antaa luettelon toimivallan siirtämispäätöksistä vuodelta 2025 maakuntavaltuustolle tiedoksi.

Päätös
Ehdotus hyväksyttiin

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee luettelon toimivallan siirtämispäätöksistä vuodelta 2025 tiedoksi.

§ 24
Sidonnaisuusilmoitukset ja sidonnaisuusrekisteri 2026

VSLDno-2026-456

Liitteet

1 Sidonnaisuusilmoitukset 23.11.2026

Tarkastuslautakunta 11.11.2026 § 56

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan yhtenä tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Kuntalaki 84 §:

"Tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kunnanhallituksen ja maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtäväänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta."

Varsinais-Suomen liiton sidonnaisuusrekisteri on Aimoa-palvelulla kerätty rekisteri liiton verkkosivuilla Luottamushenkilölle - Varsinais-Suomen liitto. Sidonnaisuusilmoitusten ja -rekisterin laadinnassa noudatetaan Kuntaliiton ohjeistusta.

Valmistelija/lisätiedot
Petra Määttänen, hallintojohtaja
Kati Kemppinen, palkanlaskija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus
Tarkastuslautakunta

1. hyväksyy tehdyt sidonnaisuusilmoitukset.
2. toteaa henkilöt, jotka eivät ole tehneet ilmoitusta.
3. päättää viedä hyväksytyn sidonnaisuusraportin maakuntavaltuustolle tiedoksi 7.12.2026 kokoukseen

Päätös
Palkanlaskija Kati Kemppinen esitteli asian.
Tarkastuslautakunta päätti, että Kemppinen on yhteydessä henkilöihin, joiden ilmoituksessa on vielä puutteita tai virheitä.
Ehdotus hyväksyttiin.

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026.

Tarkastuslautakunnan ehdotus

Maakuntavaltuusto merkitsee tiedoksi sidonnaisuusraportin vuodelta 2026.

§ 25
Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet 2026

VSLDno-2026-458

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön 92 §:n mukaan maakuntahallituksen on vuosittain maakuntavaltuuston ensimmäisessä kokouksessa esitettävä maakuntavaltuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja maakuntahallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita maakuntavaltuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Maakuntavaltuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

1. Maakuntahallitus on kokouksessaan 16.11.2026 § 174 käsitellyt perussuomalaisten valtuustoryhmän maakuntavaltuuston kokouksessa 8.6.2026 § 13 jättämän aloitteen:

"Saaristomeren suurin joki kaipaa ennallistamistekoja

Paimionjoen ennallistaminen, Askalankosken, Juntolan sekä Juvan voimalaitoksien patojen purku ja kalakantojen vahvistaminen

Asia
Paimionjoen vesistön ekologisen tilan parantaminen, kalojen vaellusesteiden poistaminen, Askalankosken, Juntolan sekä Juvan voimalaitoksien patojen purku sekä kalakantojen vahvistaminen.

Perustelut
Paimionjoki on Varsinais-Suomen merkittävimpiä jokivesistöjä, mutta sen ekologinen tila on monin paikoin heikentynyt pitkään jatkuneen kuormituksen, rakenteellisten muutosten sekä vaellusesteiden vuoksi. Erityisesti Askalankosken, Juntolan ja Juvan pato- ja voimalarakenteet estävät kalojen luontaisen liikkumisen ja lisääntymisen, mikä on johtanut vaelluskalakantojen heikkenemiseen tai paikoin katoamiseen.

Euroopan Unionin vesipuitedirektiivi sekä kansallinen vesienhoitolainsäädäntö velvoittavat parantamaan vesistöjen ekologista tilaa. Lisäksi luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttävät virtavesien ennallistamista. Vaellusesteiden purkaminen on yksi kustannustehokkaimmista keinoista palauttaa kalakantojen elinvoimaisuus sekä vahvistaa koko jokiekosysteemin toimintaa.

Askalankosken, Juntolan ja Juvan patojen purku mahdollistaisi kalojen vapaan kulun mereltä yläjuoksulle. Tämä tukisi erityisesti taimenen, lohen ja muiden vaelluskalojen lisääntymistä. Samalla jokialueen virkistyskäyttö, kalastusmahdollisuudet sekä alueen vetovoima paranisivat. Paimionjoesta voisi tulla Saaristomerityön konkreettinen esimerkki.

Useissa suomalaisissa kohteissa vastaavat hankkeet ovat osoittaneet, että patojen purku lisää nopeasti luonnon monimuotoisuutta ja parantaa vesistöjen tilaa ilman merkittäviä haittoja. Tästä hyvänä esimerkkinä Hiitolanjoki.

Esitys
Esitämme, että Varsinais-Suomen liitto:

- Huomioi hankkeen tärkeänä osana maakunnan ilmasto- ja luonnon monimuotoisuusstrategiaa.
- Käynnistää selvityksen Paimionjoen ennallistamisesta kokonaisuutena yhteistyössä Elinvoimakeskuksen, Luonnonvarakeskuksen, Suomen ympäristökeskuksen, kuntien, tutkimuslaitosten ja paikallisten toimijoiden kanssa.
- Selvittää Askalankosken, Juntolan ja Juvan patojen purkamisen tekniset, taloudelliset ja ympäristövaikutukset sekä mahdolliset rahoituslähteet.
- Laatii toimenpideohjelman vaellusesteiden poistamiseksi ja kalakantojen palauttamiseksi Paimionjoen vesistöön.
- Edistää hankkeen rahoitusta esimerkiksi EU ympäristö- ja LIFE-ohjelmien kautta (Askalankosken voimalaitos sijaitsee Natura-alueella), Open Rivers Programme sekä Maa ja metsätalousministeriön Nousu-ohjelman huomioiden.

Vaikutukset

1. Parantaa vesistön ekologista tilaa
2. Vahvistaa uhanalaisia ja heikentyneitä kalakantoja
3. Lisää luonnon monimuotoisuutta
4. Parantaa virkistyskäyttöä ja paikallistaloutta
5. Tukee kansallisia ja EU-tason ympäristötavoitteita

Lopuksi
Paimionjoen ennallistaminen ja Askalankosken, Juntolan ja Juvan patojen purkaminen ovat konkreettisia ja vaikuttavia toimia, joilla voidaan saavuttaa merkittäviä ympäristö- ja yhteiskunnallisia hyötyjä. Nyt on oikea aika edetä asiassa määrätietoisesti."

Valmistelija/lisätiedot
Heidi Saaristo-Levin, aluesuunnittelujohtaja
Timo Juvonen, erikoissuunnittelija
Arttu Koskinen, erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle seuraava:

Varsinais-Suomen liiton toiminta ja sitä ohjaavat lait ja asiakirjat vastaavat monilta osin valtuustoaloitteen tavoitteita. Varsinais-Suomen strategian 2040+ mukaan maakunnan tahtotila on suojella ja ennallistaa Saaristomerta ja luonnon monimuotoisuutta. Strategiassa tavoitellaan vesistöjen tilaa parantavien toimenpiteiden toteuttamista luonnon ennallistamiseksi ja vesien hyvän tilan saavuttamiseksi. Kulttuuri- ja luontomatkailun edellytysten parantaminen,

maaseutumaiseman ja monimuotoisen perinneympäristön säilyttäminen ja kehittäminen, sekä viihtyisän elinympäristön suunnitteleminen ovat niin ikään strategian tavoitteita.

Ekologinen kestävyys, luonnonarvojen vaaliminen ja virkistysmahdollisuuksien turvaaminen ovat maakuntakaavan lakisääteisiä sisältövaatimuksia, ja myös valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet edellyttävät ekologisten yhteyksien säilyttämistä. Varsinais-Suomen voimassa olevan maakuntakaavan yleismääräyksen mukaisesti koko maakuntakaava-alueella on yksityiskohtaisen maankäytön suunnittelun ja rakennustoimenpiteiden oltava ekologisia yhteyksiä turvaavia sekä vesiensuojelutavoitteita edistäviä. Käynnissä olevassa vesien ja voimien vaihemaakuntakaavan valmistelussa on tutkittu maakuntakaavan mahdollisuuksia kohdentaa vesiensuojeluresursseja sinne, missä niiden vaikuttavuus on suurin.

Elinvoimakeskus laatii parhaillaan maakunnallista luonnon monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (LUMO-ohjelmaa), jonka pitkän aikavälin visiona on kytkeytynyt luontoverkosto ja tavoitteena uhanalaisen luonnon turvaaminen, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ja luontotyön vaikuttava kohdentaminen. Varsinais-Suomen liitto osallistuu ohjelman valmisteluun aktiivisesti. Myös EU:n ennallistamisasetus edellyttää jokien kytkeytyneisyyttä haittaavien esteiden kartoittamista ja sellaisten esteiden purkamista, joita ei enää tarvita esimerkiksi uusiutuvan energian tuotantoon tai vesihuoltoon.

Paimionjoella erityisesti Paimionjoki-yhdistys ry on tehnyt pitkäjänteistä työtä ekologisesti terveen ja virkistyskäyttöarvoltaan korkean Paimionjoen eteen jo vuodesta 2010. Paimionjoki-yhdistys on toteuttanut joen ekologisen ja virkistyksellisen arvon parantamiseksi lukuisia hankkeita, esimerkiksi koskikunnostuksia kymmenellä eri koskella vuonna 2024. Iktys Oy on vuonna 2016 tehnyt yhdistykselle Paimionjoen vesistön kunnostustarveselvityksen, jossa on arvioitu Askalankosken, Juntolan ja Juvan patojen purkamisen kalataloudellisia vaikutuksia. Selvityksen perusteella padot purkamalla voitaisiin ennallistaa 18,6 kilometriä jokea, mahdollistaa vaelluskalojen laajamittainen poikastuotanto ja hyödyttää laaja-alaisesti Paimionjoen ekosysteemiä.

Paimionjoen valuma-alue on myös Saaristomeri-ohjelman pilottialue, jolle on laadittu valuma-alueen yleissuunnitelma. Valuma-alueen yleissuunnitelmassa voimalaitospatojen ja veden säännöstelyn huomattavat vaikutukset vesistön ekologiseen tilaan ja virkistyskäyttöarvoon on tunnistettu.

Askalankosken, Juntolan ja Juvan voimalaitoksilla on voimassa lainmukaiset luvat toimintaan sekä niihin liittyviin patoihin, ja voimalaitosten toiminta on kannattavaa liiketoimintaa omistajilleen. Lisäksi on huomioitava, että Paimionjoki on Turun seudun raakaveden varavesilähde, jonka kannalta Juvan padon yläpuolinen varastoallas on merkittävä.

Sähköntuotannoltaan voimalaitokset ovat pieniä, eikä niiden purkaminen olisi maakunnan energiantuotannon kokonaisuuden kannalta merkittävä kysymys, mutta vesivoimalaitoksina niillä voi olla kokoaan suurempi merkitys säätövoiman ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Huomionarvoista on myös, että kaikki kolme voimalaitosta on merkitty maakuntakaavaan merkittävinä rakennetun ympäristön kokonaisuuksina. Maakuntakaavan suojelumerkintä ei automaattisesti estä patojen purkamista ja uoman ennallistamista, mutta merkinnän taustalla olevat arvot on turvattava.

Mikäli Paimionjoen kolme voimalaitosta halutaan purkaa, on asiasta neuvoteltava ne omistavan Koskienergia Oy:n kanssa. Yhden voimalaitoksen lunastushinnan suuruusluokasta esimerkin antaa Kuusamon Kuusinkijoen Myllykosken voimalaitos, jonka Kuusinkijoki kuntoon -yhdistys osti vuonna 2022 Koskienergia Oy:ltä 3,8 miljoonan euron kauppahinnalla.

Paimionjoki on Varsinais-Suomen merkittävimpiä jokia, jonka tilan parantaminen on sopusoinnussa maakunnan strategisten tavoitteiden ja eri tasoilla tehtävän lakisääteisen ja kolmannen sektorin toiminnan kanssa. Paimionjoen ekologisen, kalataloudellisen ja virkistyskäytöllisen tilan parantamiseksi on laadittu useita selvityksiä ja suunnitelma, ja toteutettu huomattava määrä toimenpiteitä. Tämä arvokas työ jatkuu vastaisuudessakin. Askalankosken, Juntolan ja Juvan voimalaitospatojen ja niiden purkamisen vaikutukset Paimionjoen tilaan ovat tiedossa ja purkamisen hyödyllisyys aloitteen tavoitteiden kannalta selvää. Patojen purkaminen vaatisi kuitenkin niiden ostamista, eikä purkamisen olemassa olevaa tietoa tarkempi suunnittelu ole mielekästä ennen kuin sen toteuttaminen on mahdollista. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi huomioida myös patojen purkamisen vaikutukset maakunnan energiajärjestelmään ja turvata rakennetun ympäristön arvot. Varsinais-Suomen liitolla ei ole taloudellisia edellytyksiä edistää patojen purkamista. Mikäli jokin toinen taho ryhtyy hankkeeseen, jossa eri näkökulmat yhteensovitetaan, Varsinais-Suomen liitto tukee hanketta strategisten tavoitteidensa mukaisesti. Hankkeeseen soveltuvia EU-rahoituksia voidaan alueen toimijoiden yhteistyönä selvittää siinä vaiheessa, kun kohteiden hallinnan näkökulmasta toimiin voidaan ryhtyä.

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että se pitää edellä esitettyä vastausta riittävänä ja että aloite on loppuun käsitelty.

Ehdotus

Maakuntavaltuusto 7.12.2026

Maakuntahallituksen ehdotus

Maakuntavaltuusto pitää edellä esitettyä vastausta riittävänä ja että aloite on loppuun käsitelty.

§ 26
Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet

Varsinais-Suomen liiton hallintosääntö 108 § kuuluu seuraavasti:

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kuntayhtymän toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä maakuntahallituksen valmisteltavaksi. Maakuntavaltuusto voi päättää, että aloitteessa tarkoitetun asian valmistelusta käydään lähetekeskustelu. Maakuntahallituksen on vuosittain maakuntavaltuuston ensimmäisessä kokouksessa esitettävä maakuntavaltuustolle luettelo valtuutettujen tekemistä ja maakuntahallitukselle lähetetyistä aloitteista, joita maakuntavaltuusto ei edellisen vuoden loppuun mennessä ole lopullisesti käsitellyt. Samalla on ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin niiden johdosta on ryhdytty. Maakuntavaltuusto voi todeta, mitkä aloitteista on käsitelty loppuun.

Ehdotus

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja ottaa aloitteet vastaan ja maakuntavaltuusto päättää käydäänkö aloitteista lähetekeskustelu siitä, miten asia on valmisteltava.

§ 27
Valtuutetun kyselyt

Varsinais-Suomen liiton hallintosäännön § 110 mukaan valtuutetulla on oikeus esittää maakuntahallitukselle kyselytunnilla vastattavaksi lyhyitä enintään kahden minuutin pituisia kysymyksiä kuntayhtymän hallintoa ja taloutta koskevista asioista.

Maakuntavaltuusto päätti kokouksessaan 18.9.2017 § 34, että valtuutetun kyselyt esitetään maakuntavaltuuston kokouksen viimeisenä asiakohtana ennen kokouksen päättämistä.

Ehdotus

Maakuntavaltuuston puheenjohtaja toteaa valtuutettujen kyselyt ja maakuntahallituksen puheenjohtaja tai hänen määräämänsä vastaa kysymyksiin.